

SINDIKALNI POROČEVALEC

PRILOGA DELAVSKE ENOTNOSTI

25. 12. 1981 — ŠT. 10

PROGRAM DELA REPUBLI- ŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE ZA LETO 1982

Teneljne usmeritve za aktivnosti in oblikovanje nalog organov in organizacij Zveze sindikatov Slovenije morajo sloneti na preverjanju naše sposobnosti za uresničevanje sprejetih stališč in opredelitev za nadaljnji razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja in položaja delavcev in delovnih ljudi v njem. Zaostreni pogoji gospodarjenja zahtevajo to še posebej — so preizkušnja našega delovanja med delavci in političnega angažiranja za reševanje zapletenih vprašanj našega gospodarskega in družbenega razvoja v samoupravnih organizacijah. Naloge iz programa temeljijo na opredelitvah III. kongresa samoupravljalcev, na sklepih konferenc Zveze sindikatov Slovenije, ki so bile po 9. kongresu Zveze sindikatov Slovenije, ter aktualnih nalogah politike gospodarske stabilizacije.

Aktivnosti iz programa so del priprav na kongrese Zveze komunistov Slovenije in Zveze komunistov Jugoslavije ter kongresa Zveze sindikatov Slovenije in Zveze sindikatov Jugoslavije.

Leto 1982, ko se bodo vrstili partijski, sindikalni in mladinski kongresi, mora prispevati k nadaljnjemu uresničevanju celovite vloge in nalog sindikata pri boljšem in hitrejšem razvoju samoupravljanja, dela in gospodarjenja. Zaščititi moramo delavce in

krepiti njihovo socialno in materialno varnost.

Zato so v ospredju dela republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije naslednje tri skupine nalog:

— vključevanje Zveze sindikatov Slovenije v ustvarjanje političnega vzdušja za nadaljnji razvoj delegatskih odnosov in takega njenega delovanja, ki bo — usklajeno s programom dela Skupščine SR Slovenije — prispevalo k hitrejšemu uveljavljanju sistemskih rešitev in njihovemu dograjevanju;

— zagotavljanje uveljavljanja družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov ter lastnih sklepov in stališč z aktivnostjo vseh organov in organizacij Zveze sindikatov Slovenije;

— ocenjevanje razmer na posameznih področjih družbene reprodukcije ter ocenjevanje aktivnosti organov in organizacij Zveze sindikatov Slovenije pri uveljavljanju sprejetih usmeritev in stališč.

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije s tem programom opredeljuje predvsem tiste naloge, ki terjajo trajno ter organizirano aktivnost organov in organizacij Zveze sindikatov Slovenije. Zato ga bo sproti dopolnjeval z vsemi družbenopolitičnimi nalogami, ki se bodo pojavile v vsakodnevni družbeni in gospodarski praksi.

I.

1. Delegatski odnosi kot podlaga za uveljavljanje družbenoekonomskih in družbenopolitičnih odnosov

Pogoj za delovanje delegatskega sistema je razvitost samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v organizacijah združenega dela, zato bomo svojo aktivnost usmerili v dograjevanje samoupravne organiziranosti združenega dela in urejanje medsebojnih družbenoekonomskih odnosov na načelih skupnega prihodka in dohodka ter svobodne menjave dela.

O tem morajo bolj kot do sedaj odločati v samoupravnih organih in skupnostih. Z aktivnim političnim delom moramo oživiti delovanje temeljnih delegacij ter jih bolj povezati z delegatsko bazo v SIS družbenih dejavnosti in v SIS materialne proizvodnje. Ustvariti moramo take politične pogoje, da

delegacije ne bodo prepuščene same sebi, temveč jim bo na razpolago strokovna pomoč.

Organi in organizacije Zveze sindikatov Slovenije bodo zahtevali ustrezno izobraževanje delegatov in iskali različne oblike usposabljanja prek klubov samoupravljalcev. Vztrajali bomo, da bodo gradiva pisana tudi v skrajšani obliki in razumljivo ter da jih bodo delegati dobivali pravočasno. Tako bodo lahko pravočasno dobili stališča svoje baze.

Posebno pozornost bomo namenili delovanju delegacij v zborih združenega dela družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. Zato je treba v pripravah na bližnje volitve oceniti vzroke za pasivnost delegacij v zborih združenega dela družbenopolitičnih skupnosti in nekaterih samoupravnih interesnih skupnosti, ne pa skrbeti le za njihov kadrovski sestav.

Delu teh delegacij mora sindikat nameniti stalno politično pozornost in skrbeti za njihovo nemoteno delovanje.

Naloga vseh organiziranih socialističnih sil je uresničiti cilje političnega sistema socialističnega samoupravljanja: odločanje delavcev o vseh tokovih družbene reprodukcije, to je o pogojih in rezultatih svojega dela; to pa pomeni uveljaviti vsebino in delovanje delegatskih odnosov.

V prizadevanja za nadaljnji razvoj samoupravljanja bo republiški svet Zveze sindikatov Slovenije vključil tudi varstvo samoupravnih pravic in družbene lastnine. S celovitejšo analizo stanja na tem področju moramo spodbuditi odpravljanje nepravilnosti. Aktivno se bomo vključevali tudi v sprejemanje in dopolnitev zakonov na tem področju.

2. Uveljavljanje sistema družbenega planiranja

Delavci v organizacijah združenega dela morajo obvladovati vse pogoje ustvarjanja, pridobivanja in razporejanja dohodka ter gospodarjenja z razpoložljivim dohodkom. To je temeljni pogoj za zagotavljanje usklajenega in stabilnega razvoja. V Zvezi sindi-

katov Slovenije se bomo zavzemali za ustvarjanje pogojev za doseganje teh ciljev in sicer na podlagi hitrejšega uveljavljanja odnosov iz skupnega prihodka med temeljnimi organizacijami, ki so neposredno povezane in med seboj odvisne pri proizvodnji blaga in storitev ter pri hitrejšem vključevanju v mednarodno menjavo dela.

Da bi dosegli te temeljne cilje na področju gospodarjenja s sredstvi družbene reprodukcije, vključno z obratnimi sredstvi, bomo sindikati na podlagi sklepov konference Zveze sindikatov Slovenije usmerjali svojo dejavnost tako:

Osnovne organizacije Zveze sindikatov Slovenije bodo zahtevale oceno o tem, ali so dosedanja srednjeročni plani usklajeni z materialnimi možnostmi ter v kolikšni meri je bilo uveljavljeno dohodkovno povezovanje v reprodukcijski verigi. Zahtevale bodo tudi oceno, v kolikšni meri so bili z letnimi plani uresničeni srednjeročni razvojni cilji. Ugotovljene pomanjkljivosti uveljavljanja srednjeročnih ciljev v letnih planskih nalogah morajo biti podlaga za sprejemanje ukrepov pri kontinuiranem planiranju, tako pri dopolnjevanju srednjeročnih planov kot pri sprejemanju letnih planov razvoja.

Organi in organizacije sindikata se bodo zavzemali, da bodo delavci posameznih temeljnih organizacij na podlagi primerjalnih analiz uspešnosti poslovanja med sorodnimi temeljnimi organizacijami seznanjeni s svojim gospodarjenjem in jih spodbudili, da bodo v svojih samoupravnih organih zahtevali ugotovitev in odpravo vzrokov, ki povzročajo slabše gospodarjenje njihovih temeljnih organizacij v primerjavi s povprečno in tudi nadpovprečno učinkovitimi temeljnimi organizacijami.

Zveza sindikatov Slovenije bo na vseh ravneh svoje organiziranosti vztrajala, da bodo v družbenih planih družbenopolitičnih skupnosti zagotovljeni stabilnejši pogoji gospodarjenja. Zahtevala bo, da bodo v družbenih planih opredeljena izhodišča za politiko cen in politiko urejanja ekonomskih odnosov s tujino, ukrepi za pospeševanje izvoza, sistem in politika nadomestil, davčna politika ter kreditno-monetarna politika.

Ob uresničevanju srednjeročnih razvojnih ciljev bodo osnovne organizacije Zveze sindikatov Slovenije pri usklajevanju načrtovanih naložb posameznih organizacij združenega dela vztrajale, da bodo te naložbe uresničene na podlagi združevanja dela in sredstev v reprodukcijskih povezavah. S tem bo zagotovljeno bolj smotno odločanje o naložbah, preprečena njihova prevelika razdrobljenost, zagotovljena njihova večja učinkovitost ter boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti.

a) Načrtovanju večjega izvoza in zmanjševanju uvoza bodo osnovne organizacije Zveze sindikatov Slovenije namenjale posebno pozornost. Vztrajale bodo, da bodo vse naložbe za prestrukturiranje in preusmeritev proizvodnje usmerjene v čim večje vključevanje v mednarodno delitev in menjavo dela. To pa ne le za odpravo plačilno bilančnih težav, temveč predvsem zaradi nadaljnega razvoja organizacij združenega dela. Skrbele bodo, da bo število organizacij združenega dela, ki se vključujejo v mednarodno delitev in menjavo dela, predvsem na podlagi lastnega znanja in boljšega dela, čedalje več.

Zavzemali se bomo tudi za to, da bodo samoupravni organi v organizacijah združenega dela bolj odgovorni pri odločanju o nakupu tujih licenc in patentov.

Osnovne organizacije Zveze sindikatov Slovenije bodo zahtevale, da o teh vprašanjih bolj kot doslej odločajo delavci v samoupravnih organih organizacij združenega dela.

b) Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije se bo zavzemal, da bi politika razporejanja dohodka na sredstva za osebne dohodke in skupno porabo delavcev v temeljnih organizacijah skladna z dogovorom o družbenem usmerjanju razporejanja dohodka. Osnovne organizacije Zveze sindikatov Slovenije in občinski sveti bodo skladno z dosedanjimi usmeritvami zahtevali stalno preverjanje rezultatov gospodarjenja ob periodičnih obračunih in zaključnih računih in pri tem tudi sodelovali. Če bodo ugotovili nesmotno gospodarjenje in nesmotno porabo dohodka za posamezne namene, bodo dajali pobude za ukrepe družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine.

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije bo z Zvezo sindikatov Jugoslavije in drugimi dejavniki v republiki sodeloval pri opredeljevanju skupnih izhodišč za ugotavljanje in razporejanje dela dohodka, ustvarjenega v izjemno ugodnih naravnih, tržnih in drugih pogojih.

Pri uveljavljanju sistema družbenega planiranja se bodo organi in organizacije Zveze sindikatov Slovenije zavzemali, da bodo v planskih aktih zajete tudi delavčeve potrebe na področju zdravstva, izobraževanja, znanosti, kulture in druge potrebe pri zagotavljanju materialne in socialne varnosti njega in njegove družine. Hkrati se bodo zavzemali, da bo načrtovanje kadrovskih potreb sestavni del planskih aktov.

c) Organi in organizacije Zveze sindikatov Slovenije na vseh ravneh svoje organiziranosti bodo vztrajali pri oblikovanju takšne politike cen, ki bo omogočala uveljavljanje ciljev politike ekonomske stabilizacije in

krepitev položaja našega gospodarstva v ekonomskih odnosih s tujino. Politika cen mora postati sestavni del srednjeročnih in letnih planov organizacij združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti. Zato bodo osnovne organizacije Zveze sindikatov Slovenije spodbujale samoupravno dogovarjanje o cenah v reprodukcijskih celotah ter njihovo usklajevanje v posamezni dejavnosti in v celotnem gospodarstvu. Vztrajale bodo, da bodo v predlogih za povečanje cen prikazani tudi vplivi podražitev na življenjski standard delavcev. Oblikovanje cen in uveljavljanje kriterijev mora priti na dnevne rede samoupravnih organov.

Osnovne organizacije Zveze sindikatov Slovenije bodo zahtevale preverjanje in usklajevanje samoupravnih sporazumov o skupnem prihodku med seboj povezanih temeljnih organizacij, njihovo udeležbo v skupaj doseženem dohodku ter preverjanje samoupravnih splošnih aktov, ki urejajo oblikovanje cen. Merila za to morajo biti taka, da bo iz njih jasno vidna medsebojna odvisnost OZD in njihova poslovna povezanost v reprodukcijski verigi.

Občinski sveti Zveze sindikatov Slovenije bodo ocenili uresničevanje politike cen v občini ter sodelovali pri sprejemanju stališč za delovanje delegatov in delegacij v organih družbenopolitičnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in občinskih skupnostih za cene. Spodbujali bodo svete potrošnikov, da bodo sodelovali pri oblikovanju politike cen ter vplivali na organizacije združenega dela, da bodo zagotavljale ustrezno količino in kakovost proizvodov in storitev.

3. Uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela

V organih in organizacijah ZSS bomo uresničevali sprejeta stališča in usmeritve 2. konference Zveze sindikatov Slovenije in družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Zato bomo povečali aktivnost pri uresničevanju akcijskega programa za uveljavljanje družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

Izdelali bomo celovito analizo uresničevanja sprejetih stališč in usmeritev. Še zlasti pa bomo proučili, kako se uresničujejo usmeritve o boljšem vrednotenju proizvodnega dela, dela v težjih pogojih, ustvarjalna dela in uspešnost organizatorjev proizvodnje.

V Zvezi sindikatov Slovenije bomo na vseh ravneh organizirali in vodili razprave o strokovnih podlagah in vanje vključili čim več tistih delavcev iz organizacij združenega dela, ki se neposredno ukvarjajo s sistemom

delitve osebnih dohodkov. Vztrajali bomo pri opredeljevanju takšnih izhodišč v strokovnih podlagah, ki bodo prispevala h konkretizaciji osnov in meril za dograjevanje samoupravnih splošnih aktov in samoupravnih sporazumov s tega področja.

Pri uveljavljanju strokovnih podlag v samoupravnih splošnih aktih bomo zahtevali opredeljevanje takih osnov in meril, ki bodo spodbujala delavce k povečevanju produktivnosti dela in dohodka na podlagi smotrnega gospodarjenja z ustvarjenim dohodkom. Uveljavljanje strokovnih podlag mora biti temelj za uresničevanje načela »za približno enak prispevek in rezultate dela — približno enak osebni dohodek« ter za doslednejše vrednotenje delovnega prispevka v proizvodnem delu, delu v težjih pogojih in rezultatov ustvarjalnega dela.

Pri opredeljevanju osnov in meril v samoupravnih splošnih aktih bodo osnovne organizacije ZSS vztrajale tudi pri opredeljevanju osnov in meril za uresničevanje načela solidarnosti na ravni delovne organizacije. Organi in organizacije ZSS bodo ob tem zahtevale dosledno uresničevanje zakona o zajemnem osebnem dohodku, katerega uresničevanje bo prispevalo k zagotavljanju materialne in socialne varnosti delavca, hkrati pa spodbujalo delavce k odpravljanju napak in pomanjkljivosti v gospodarjenju in sprejemanju ustreznih sanacijskih programov.

V Zvezi sindikatov Slovenije bomo nadaljevali z aktivnostmi pri oblikovanju predlogov za dograjevanje osnutka zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu.

II.

4. Uresničevanje usmeritev III. konference ZSS

Organi in organizacije ZSS bodo v letu 1982, ko bodo uresničevali usmeritve III. konference ZSS, med drugim:

1. Na področju zaposlovanja in delovnih razmerij bodo, upoštevaje sprejeta stališča, sodelovali pri dokončnem oblikovanju in sprejemanju zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih, pri pripravljanju sprememb za dopolnitev zakonodaje o zaposlovanju in zavarovanju v primerih brezposelnosti ter pri pripravi družbenega dogovora o urejanju delovnega časa.

2. Na področju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu bomo prek občinskih svetov ZSS zahtevali sprejem delovnih programov ter ustanavljanje ustreznih odborov za uveljavljanje družbenega dogovora o racionalizaciji stanovanjske gradnje; nadaljevali z aktivnostmi za pravočasno usklajevanje samoupravnih splošnih aktov z družbenim dogovorom o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na tem področju; v občinah in širše bomo vztrajali pri poenotenju kriterijev za presojanje upravičenosti za delovanje solidarnostnih stanovanj in pri namenskem združevanju in porabi sredstev za stanovanjsko gradnjo na ravni delovne organizacije.

3. Pri zagotavljanju zdravih, varnih in humanih delovnih in življenjskih razmer delavcev bomo ocenili uresničevanje zakona o zdravstvenem varstvu in zakona o družbenem varstvu otrok. Sodelovali bomo pri uveljavitvi enotne evidence o ugotavljanju socialnega in gmotnega položaja delavcev in njihovih družin.

Zavzemali se bomo za uresničevanje ukrepov za preskrbo prebivalstva z osnovnimi življenjskimi potrebščinami.

Vodili bomo aktivnosti za zagotovitev organizirane prehrane med delom vsem delavcem in uveljavljali zaostrene kriterije za izplačilo regresa.

Sodelovali bomo v razpravi o sistemski zakonodaji s področja pokojninsko-invalidskega zavarovanja in se vključevali v ponovni pregled in ocenitev beneficiranih del in opravil.

4. Na področju izobraževanja se bomo zavzemali za uveljavljanje odločanja delavcev, še zlasti za uveljavljanje vloge uporabnikov v izobraževalnih in raziskovalnih skupnostih.

Aktivno se bomo vključevali v nadaljnje uveljavljanje usmerjenega izobraževanja v skladu z zahtevami družbenoekonomskega razvoja, razvojem znanosti ter zahtevami združenega dela.

Podpirali bomo razvoj izobraževanja ob delu in iz dela, zlasti še strokovno izpopolnjevanje, usposabljanje, osnovnošolsko izobraževanje delavcev, ki nimajo uspešno končane osnovne šole in pridobivanje strokovne izobrazbe za izboljšanje izobrazbene strukture zaposlenih.

Vodili bomo politično akcijo za pravočasno zagotavljanje pogojev za izvajanje proizvodnega dela in delovne prakse ter spodbujali tesnejše povezovanje učencev z OZD že med izobraževanjem.

Sodelovali bomo pri pripravah na preobrazbo visokega šolstva in zahtevali, da bodo novi programi visokega šolstva odražali dolgoročne razvojne usmeritve združenega

dela, zavračali pa bomo težnje po drobljenju programov in nešmotrnem oblikovanju mreže visokošolskih organizacij.

V vseh okoljih bomo podpirali nadaljnjo preobrazbo osnovne šole, kjer se mora uveljaviti tesnejša povezanost z okoljem, poklicno usmerjanje učencev in delovna vzgoja.

Še nadalje bomo spodbujali razvoj množične inovacijske dejavnosti in zato v vseh občinah oblikovali posebne organe, ki bodo skrbeli za povezovanje raziskovalne in inventivne dejavnosti.

OO ZSS bodo spodbujale delavce v TOZD, da bodo raziskovalno dejavnost uveljavljali kot sestavino gospodarske stabilizacije in splošnega družbenega napredka.

Vztrajali bomo pri tesnejšem povezovanju raziskovalnih in drugih OZD, da bi se tako raziskovalni dosežki hitreje uveljavljali v združenem delu.

5. Na področju kulture se bomo zavzemali za uveljavljanje odločanja delavcev o kulturni politiki, spodbujali kulturno tvornost delavcev v OZD; za razvijanje kulture dela in približevanje knjige delavcem (npr. vzajemna knjižnica); za usposabljanje organizatorjev kulture ter za uvedbo izobraževanja organizatorjev kulture na višji stopnji.

6. Pri vključevanju delavcev v programe športne rekreacije bomo pozornost namenili programu akcije »iščemo najboljšo krajevno skupnost«. Nadaljevali bomo z akcijami za izobraževanje in usposabljanje organizatorjev športne rekreacije.

Podpirali bomo ustanavljanje počitniških skupnosti ter si prizadevali urediti njihov status in registracijo. Z združevanjem in posodabljanjem zmogljivosti v okviru počitniških skupnosti moramo doseči večjo izkoriščenost in nižje stroške poslovanja ter tako omogočiti letovanja čim več delavcem.

III.

1. Organizacijska krepitev organizacij in organov ZSS

Posebno pozornost bomo namenjali osnovni organizaciji zveze sindikatov kot temeljni obliki politične organiziranosti in delovanja delavcev v zvezi sindikatov. Skrbeli bomo, da se bodo organiziranost, vsebina in način delovanja, učinkovitost in aktivnost osnovnih organizacij in drugih organov zveze sindikatov sproti prilagajali potrebam in interesom delavcev v združenem delu in političnem sistemu socialističnega samoupravljanja. Te oblike dela morajo omogočiti, da se bo čimširši krog sindikalnega članstva lahko vključeval v vse faze sprejemanja samoupravnih in političnih odločitev.

Zato bomo še nadalje razvijali sindikalne skupine, ki se morajo v osnovnih organizacijah uveljaviti kot vez med člani zveze sindikatov in izvršnim odborom osnovne organizacije zveze sindikatov.

Po opravljenih občnih zborih osnovnih organizacij zveze sindikatov in po konstitutivnih sejah organov osnovnih organizacij v delovnih organizacijah in sestavljenih organizacijah združenega dela bo republiški svet Zveze sindikatov Slovenije sprejel oceno o njihovi izvedbi kot podlago za pripravo predlogov sprememb in dopolnitev statuta Zveze sindikatov Slovenije, poročila za 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije in usmeritev za nadaljnje delovanje. Ocena bo zajela podatke o opravljenih občnih zborih in konstitutivnih sejah, podatke o poteku in vsebini razprav ter o sprejetih ocenah in usmeritvah, podatke o organizacijskih in kadrovskih spremembah ter o metodah delovanja, podatke o usposobljenosti novih vodstev osnovnih organizacij za opravljanje nalog itd.

Se nadalje bomo uresničevali nalogo, ki zadeva organizirano vključevanje in aktivnost delavcev — članov zveze sindikatov v samoupravno in politično življenje in delo v krajevni skupnosti, zlasti pri zagotavljanju vsebine delovanja in pri ustanavljanju ter aktivnem delovanju koordinacijskih odborov sindikatov, kjer so potrebni.

2. Uresničevanje vloge ZSS pri oblikovanju kadrovske politike

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije bo usklajeval uresničevanje vseh nalog, ki jih imajo organizacije in organi Zveze sindikatov Slovenije v kadrovskih pripravah na volitve delegatov in delegacij v skupščine družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. Zato bomo v republiškem svetu in njegovih organih sproti analizirali izvedbo teh nalog v organizacijah zveze sindikatov in ocenjevali, v kolikšni meri so ob tem upoštevana družbeno dogovorjena načela, merila in postopki kadrovanja, da bo ob volitvah izražen interes samoupravno združenih delavcev, omogočen hitrejši razvoj delegatskih odnosov in okrepljen njihov vpliv na družbenoekonomski razvoj organizacij združenega dela ter vpliv v družbi.

V republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije bomo opredelili naloge organizacij in organov zveze sindikatov v kadrovskih pripravah na skupščine občinskih organizacij zveze sindikatov in sindikatov dejavnosti ter na 10. kongres ZSS in 9. kongres ZSJ. V dokumentu o pripravah na skupščine in kongrese bomo opredelili načela, merila in postopke za volitve organov sindikatov dejavnosti in zveze sindikatov, njihove nosilce in roke. Kadrovske priprave na volitve v organe zveze sindikatov bomo usmerili tako,

da bodo vanje izvoljeni predvsem delavci iz neposredne proizvodnje in osnovnih dejavnosti. Analizirali bomo tudi kadrovske sestavo novoizvoljenih organov zveze sindikatov v organizacijah združenega dela.

V okviru nalog, ki jih ima Zveza sindikatov Slovenije pri uveljavljanju družbenega dogovora o uresničevanju kadrovske politike v Sloveniji, bomo v republiškem svetu ZSS vztrajali, da ga organizacije in organi zveze sindikatov dosledno uveljavijo v kadrovske politiki in ukrepih organizacij združenega dela. V republiškem svetu ZSS in v njegovih organih bomo obravnavali poročilo o izvajanju tega dogovora, pri čemer bomo zlasti proučili izvedbo teh nalog v organizacijah zveze sindikatov v združenem delu.

3. Družbenopolitično usposabljanje

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije bo zagotovil reorganizacijo centra za družbenopolitično usposabljanje in konstituiranje odbora republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije za družbenopolitično usposabljanje. Za to je treba izdelati vsebinsko in organizacijsko zasnovo delovanja odbora, pripraviti pravila o delovanju in oblikovati predlog o kadrovske sestavi odbora.

Izpopolnili, aktualizirali in dogradili bomo stališča o vsebini, organizaciji in izvajanju različnih oblik družbenopolitičnega usposabljanja v Zvezi sindikatov Slovenije. Pri tem je treba zlasti poudariti:

- nadaljnjo usmeritev za usposabljanje članstva v zahtevnejših oblikah družbenopolitičnega usposabljanja — predvsem v sedanjem dvomesečnem političnem tečaju. Opredeliti moramo stališča o programu, trajanju tečaja in financiranju;

- v sistemu družbenopolitičnega usposabljanja moramo še naprej razvijati občinske sindikalne politične šole, jih v praksi uveljaviti kot temeljno in programsko enotno obliko družbenopolitičnega usposabljanja ZSS;

- aktualizirati in dograditi moramo program za množično usposabljanje članstva, usposabljanje poverjenikov, vodstev osnovnih organizacij ZSS, vodstev konferenc, koordinacijskih odborov in občinskih vodstev zveze sindikatov.

4. Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita

Na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite bo težišče aktivnosti organov in organizacij Zveze sindikatov Slovenije usmerjeno predvsem v nadaljnjo krepitev in izvajanje splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite kot integralnih funkcij samoupravnega sistema, samoupravnih pravic in dolžnosti delovnih ljudi. S svojo vzgojno-izobraževalno in politično dejavnostjo bodo delovali tako, da se bo še bolj uvelja-

vilo in uresničilo načelo ustave, da so delovni ljudje in temeljne organizacije združenega dela odločujoči dejavniki in neposredni organizatorji splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Na tej podlagi jih bodo v akcije usmerjali predvsem v:

- organiziranost organizacij in organov Zveze sindikatov Slovenije za delovanje v vojni in izrednih razmerah;

- usposabljanje članov Zveze sindikatov Slovenije za delo pri obrambnih pripravah in družbeni samozaščiti ter delo v vojnih in izrednih razmerah;

- normativno urejanje nalog s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite;

- uresničevanje vseh elementov družbene samozaščite;

- obveščanje delavcev o vprašanih splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite;

- usposabljanje gospodarstva in družbenih dejavnosti za delovanje v vojni in v izrednih razmerah;

- uresničevanje splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite v organizacijah združenega dela in sodelovanje sindikatov pri obrambnih pripravah krajevnih skupnosti v obmejnih območjih;

- vključevanje organizacij in organov Zveze sindikatov Slovenije v množične akcije.

5. Samoupravno obveščanje delavcev

Uresničevanje stališč o obveščanju v OZD in v ZSS bo temeljna naloga vseh organov in organizacij zveze sindikatov na področju obveščanja. Poleg omenjenih področij obveščanja bo republiški svet več pozornosti namenil še problematiki družbenega sistema informiranja in sistemu javnega obveščanja.

Republiški svet bo tudi v letu 1982 posredno in neposredno sodeloval s sredstvi javnega obveščanja. Pred kongresi zveze sindikatov bom večjo skrb namenili informativno-propagandni dejavnosti: spremljali in spodbujali bomo priprave na kongrese in druge aktivnosti, povezane tudi s 3. konferenco ZSS o socialni politiki.

Prizadevali si bomo za uresničevanje stališč o obveščanju v organizacijah združenega dela: vztrajali bomo pri ustanavljanju odborov za obveščanje v delovnih organizacijah in spodbujali tako samoupravno normativno ureditev tega področja, ki bo celovito opredelila vire informacij, usklajeno in smotrno uporabo sredstev obveščanja, natančno določila obvezno minimalno vsebino obveščanja in učinkovito ter samoupravno organizacijo služb za obveščanje. V tej zvezi bomo več pozornosti namenili obveščanju v SOZD in dislociranih obratih ter neposrednemu obveščanju (samoupravne in sindikalne skupine).

Za uresničevanje stališč o medsebojnem

obveščanju v Zvezi sindikatov Slovenije bo republiški svet vsebinsko, organizacijsko in akcijsko spodbujal in zagotavljal sproten, objektivni in učinkovit pretok informacij med vsemi ravnmi sindikalne organiziranosti, vključno z organi zveze sindikatov in sindikatov v drugih republikah in pokrajinah ter v federaciji.

Ustanavljanje komisij za obveščanje pri svetih zveze sindikatov, izboljšanje metod njihovega dela in povezovanje z Delavsko enotnostjo ter odgovorno ravnanje vseh udeležencev v procesih medsebojnega obveščanja bodo temeljni poudarki pri delu republiškega sveta ZSS na tem področju.

6. Mednarodno sodelovanje

Mednarodna dejavnost Zveze sindikatov Slovenije bo osredotočena na utrjevanje in poglobljanje stikov s sindikalnimi organizacijami Koroške in Štajerske (Avstrija), Železne županije in županije Zala (Madžarska), Furlanije-Juljske krajine in pokrajine Emilia-Romagna (Italija), pokrajine Baden-Württemberg (ZRN), Katalonije (Španija) in Ukrajine (SZ). To sodelovanje bomo krepili v smislu gospodarske stabilizacije in tesnejših ekonomskih odnosov s tujino ter s ciljem poglobljati in bogatiti maloobmejno gospodarsko sodelovanje. Razvijali bomo tudi sodelovanje občinskih in osnovnih organizacij ZSS ter tako usmeritev predlagali občinskim odborom za mednarodno sodelovanje, ki že delujejo v večini občin. Stalna vsebina sodelovanja z našimi partnerji v tujini bo tudi v prihodnje skrb za naše narodne skupnosti v Italiji, Avstriji in na Madžarskem ter naše delavce na začasnem delu v tujini.

Glede migracijskih gibanj pri nas in v svetu si bomo slovenski sindikati prizadevali, da kljub omejitvam pri zaposlovanju priskrbimo delo povratnikom z začasnega dela v tujini. Z Gospodarsko zbornico Slovenije, izvršnim svetom Skupščine SRS in Zvezo SIS za zaposlovanje Slovenije se bomo trudili, da se bodo povratniki zaposlili predvsem v drobnem gospodarstvu, obrti, proizvodnji hrane itd. Prizadevali si bomo, da bo vsaka TOZD pri načrtovanju svojih potreb po novih delavcih upoštevala tudi zaposlitev določenega števila povratnikov iz tujine. Z drugimi subjekti bomo sodelovali pri nadaljnjem samoorganiziranju naših delavcev na začasnem delu v tujini ter jim pomagali pri klubski dejavnosti, predvsem na področju izobraževanja, informiranja in podobno. Položaj naših delavcev na začasnem delu v tujini bo ena od stalnih nalog v mednarodnem sindikalnem sodelovanju.

Delavci v detaširanih obratih bodo deležni posebne pozornosti. Skrbeli bomo predvsem za njihov samoupravni položaj in samoupravno organiziranost v obratih v tujini in

vpliv, ki ga imajo. Zato si bomo prizadevali okrepiti položaj sindikalne organizacije in sindikata nasploh.

Bolj kot doslej se bomo lotili položaja tujih delavcev pri naših delodajalcih, posebno kar zadeva njihovih pravic in dolžnosti, njihove obravnave v internih samoupravnih aktih in njihove sindikalne organiziranosti.

Vključevali se bomo v širša družbena prizadevanja za podružbljanje mednarodnih odnosov in politike, še posebej za uveljavljanje OO ZSS in njenega članstva.

URESNIČEVANJE DELOVNEGA PROGRAMA

Na podlagi programa dela republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije bodo sveti, odbori, komisije RS ZSS ter centri pri RS ZSS sprejeli svoje delovne programe do 31. januarja 1982.

Do 31. 1. 1982 bodo sprejeli svoje delovne programe tudi:

- republiški in občinski odbori sindikatov dejavnosti,
- občinski in medobčinski sveti ZSS,
- mestna sveta ZSS Ljubljana in Maribor,
- osnovne organizacije ZSS,
- sindikalne konference in koordinacijski odbori.

Konference osnovnih organizacij ZSS v delovnih organizacijah in koordinacijski odbori sindikata v SOZD bodo sprejeli svoje programske usmeritve najpozneje do 28. februarja 1982.

Sekretariat predsedstva RS ZSS bo februarja poročal predsedstvu republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o sprejemanju delovnih programov organov in organizacij ZSS, centrov pri RS ZSS ter svetov, odborov in komisij. Sekretariat predsedstva bo zagotovil, da bodo ti programi usklajeni s programom dela republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

Za uresničevanje delovnega programa RS ZSS in njegovih organov je neposredno odgovorno predsedstvo RS ZSS in njegov sekretariat. Zato bo RS ZSS sestavil delovne skupine, ki bodo z obiski v organih in organizacijah ZSS v OZD, občinskih, medobčinskih in mestnih svetih ocenjevale aktivnosti in dajale usmeritve za odpravo pomanjkljivosti, ki se bodo pojavljale v sprotnem izvajanju začrtanih nalog. Sekretariat bo o uresničevanju tega programa poročal predsedstvu RS ZSS.

Zasnova priprav na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije

I.

Priprave na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije moramo zasnovati tako, da bodo povezane s celotno družbenopolitično aktivnostjo v letu 1982. Pri tem moramo izhajati iz stališča, da sta dolžnost in vloga organizacij zveze sindikatov predvsem mobilizirati čimveč delavcev v prizadevanja za uresničitev interesov delavskega razreda. Zato moramo v pripravah na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije upoštevati predvsem:

1. Zveza sindikatov Slovenije je v preteklih letih pomembno vplivala na uresničitev mnogih nalog, odločilnih za položaj delovnih ljudi in občanov. Čeprav sklepi in usmeritve 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije niso bili uresničeni v celoti, v pripravah na 10. kongres ni treba ciljev in nalog povsem na novo opredeljevati. Mnoge od nalog, ki so bile sprejete na 9. kongresu Zveze sindikatov Slovenije, so še vedno aktualne ali le delno uresničene. V zvezi s tem je treba preučiti in analizirati tako sklepe 9. kongresa kot tudi izkušnje sindikalnih organizacij pri uresničevanju teh sklepov in na osnovi tega odločiti, katere naloge bi bilo treba v pripravah na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije aktualizirati.

2. V zasnovi priprav na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije moramo upoštevati, da bodo v letu 1982 tudi kongresi zveze komunistov in ZSMS ter delegatske volitve. Te naloge so tako za komuniste kot za družbo v celoti in s tem tudi za zvezo sindikatov pomembna priložnost za idejnopolitično ovrednotenje sedanjih družbenopolitičnih razmer in akcijske naravnosti komunistov kot tudi konkretna potrditev pripravljenosti delovnih ljudi in občanov za sodelovanje pri oblikovanju in uresničevanju skupnih ciljev. Zveza sindikatov Slovenije mora zato pri programiranju svoje predkongresne aktivnosti predvideti in upoštevati vsebinske priprave na 9. kongres Zveze komunistov Slovenije in uresničevanje svojih nalog za uspešno izvedbo volitev v letu 1982.

3. V zadnjem času se jugoslovanski in slovenski delavci srečujejo z resnimi problemi pri gospodarjenju. Nasprotja in težave v ekonomskih odnosih v svetu in naša lastna notranja neskladja v razvoju so povzročile dokaj težaven ekonomski položaj tudi pri nas. Takšne razmere nalagajo sindikalnim organizacijam in članom zveze sindikatov nove naloge tako pri gospodarjenju v združenem delu kot tudi pri zaščiti delavcev. Te naloge niso preproste in bodo pomembno vplivale na družbenopolitično aktivnost

Zveze sindikatov Slovenije v letu 1982. Vsebinska 10. kongresa mora biti načelna in konkretna potrditev volje delovnih ljudi, da bodo premagali tudi te težave. V zvezi s tem pa je povezana tudi naša naloga, da so stališča in sklepi 3. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije podlaga za najširšo akcijo delavskega razreda in delovnih ljudi, organiziranih v zvezi sindikatov pri uresničevanju nalog in reševanju problemov, pred katerimi je zdaj naša družba.

4. Poleg delovnih problemov, ki so jih sindikalne organizacije sprejemale za vsako leto posebej, smo v Zvezi sindikatov Slovenije med kongresoma posebno pozornost namenili tistim vprašanjem, ki so bila na dnevnem redu konferenc Zveze sindikatov Slovenije, in sicer:

— uveljavljanju vloge in odgovornosti delavcev v sistemu samoupravnega družbenega planiranja; demokratizaciji in krepitvi kolektivnega dela ter odgovornosti v Zvezi sindikatov Slovenije;

— vlogi in nalogam sindikatov pri uveljavljanju načela delitve po delu in rezultatih dela;

— vlogi in nalogam sindikatov pri uveljavljanju delavcev kot nosilcev socialne politike in zagotavljanju socialne varnosti delavcev.

Stališča in sklepi teh treh konferenc Zveze sindikatov Slovenije lahko v pripravah na kongres pomembno prispevajo k čim bolj objektivnemu oblikovanju stališč do teh vprašanj.

5. Pri utrjevanju vloge zveze sindikatov v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja smo sicer dosegli uspehe pri vključevanju sindikalne aktivnosti v delo socialistične zveze delovnega ljudstva in pri graditvi delegatskih odnosov v skupščinah. Vendar so pri teh odnosih kot tudi pri graditvi odnosov znotraj organizacij zveze sindikatov še vedno pomembne naloge. Demokratizacija odnosov na eni strani in potreba po doslednejšem uresničevanju sprejetih stališč in sklepov v organizacijah zveze sindikatov sta zahtevi, ki jih želijo člani odločneje uveljaviti. Zato so: dograditev statuta Zveze sindikatov Slovenije in tudi druga organizacijska vprašanja pomemben sestavni del priprav na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije.

6. Nekatere naloge iz programov aktivnosti Zveze sindikatov Slovenije so prav v tem času posebej aktualne. Sem lahko štejemo: prizadevanja za večji izvoz, odločnejše ukrepanje pri zaustavljanju padca realnega standarda delovnih ljudi, poglobljeno delo pri uresničevanju reforme usmerjenega izobraževanja in druge. Te naloge morajo v pripravah na kongres dobiti ustrezno mesto predvsem zaradi svoje aktivnosti.

7. Mednarodni položaj je zapleten in zahteva dodatne napore tudi Zveze sindikatov Slovenije, da v svojih mednarodnih stikih stori čimveč za boljše razumevanje tako sosedki kot tudi z delavci drugih dežel, s katerimi sodelujemo. 10. kongres je dobra prilika, da ob vseh mednarodnih stikih tako v času priprav kot tudi ob obisku delegacij na kongresu še poglobimo našo aktivnost na tem področju.

8. Tudi z racionalnimi pripravami in izvedbo kongresa bomo z zgledom prispevali k varčevanju. Zato bo treba vprašanja kot so: število delegatov in gostov, domačih in tujih delegacij, prevozov, propagandne aktivnosti in podobna, reševati tako, da bo kongres tudi prispeval k stabilizacijskim načelom. Pravočasne in kakovostne priprave, ki bodo omogočile kar najširšo aktivnost delegatov in sindikalnih organizacij, pa bodo v vsebinskem smislu največ prispevale k osveščanju članov zveze sindikatov za uspešnejše akcije pri stabilizaciji gospodarstva.

II.

1. Predlog časovne razporeditve priprav na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije

— Občni zbor osnovnih organizacij ZSS — januar, februar 1982

— Skupščine občinskih organizacij ZSS — april 1982

— Volilne seje medobčinskih in mestnih svetov ZSS — maj 1982

— Skupščine sindikatov dejavnosti Slovenije — maj 1982

— Volilna seja republiškega sveta ZSS — maj 1982

2. Kadrovske priprave na 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije.

Najpomembnejši del kadrovskih priprav bo opravljen na občnih zbora osnovnih organizacij zveze sindikatov v januarju in februarju, ko bodo izvoljeni člani izvršnih odborov in predsedniki osnovnih organizacij. Ta del kadrovskih priprav je zato podlaga za ostale kadrovske rešitve v pripravah na kongres. Najpomembnejši nalogi sta:

— osnovne organizacije zveze sindikatov na občnih zbora volijo delegate osnovnih organizacij ZSS za skupščine občinskih organizacij zveze sindikatov in evidentirajo člane za občinske svete in druge organe v zvezi sindikatov in sindikatov dejavnosti;

— delegate za 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije volijo skupščine občinskih organizacij zveze sindikatov in skupščine sindikatov Slovenije.

3. Priprave dokumentov za 10. kongres Zveze sindikatov Slovenije:

— osnutek poročila o delu Zveze sindikatov Slovenije po 9. kongresu ZSS bo pripravljen do marca 1982

— osnutki ostalih dokumentov (sklepi

10. kongresa in predlog sprememb statuta) bodo pripravljene do maja 1982.

4. Kraj kongresa in skupščin sindikatov Slovenije

10. kongres Zveze sindikatov Slovenije bo predvidoma 12. in 13. oktobra 1982 v Ljubljani.

Skupščine sindikatov Slovenije bodo v različnih krajih Slovenije (odvisno od koncentracije dejavnosti oz. panoge, interesa kraja in usklajenega dogovora vseh sindikatov).

5. Nekatere aktualne naloge v decembru 1981 in januarju 1982:

— pospešiti vse kadrovske priprave — skladno s sprejetim delovnim programom odbora za kadrovska vprašanja;

— začeti z oblikovanjem delovnih osnutkov poročila o delu v letu 1981 in kongresnega poročila — delovna skupina članov predsedstva republiškega sveta;

— pripraviti usmeritve za skupščine občinskih organizacij zveze sindikatov — odbor za kadrovska vprašanja in statutarna komisija;

— pripravljati predloge za spremembe statuta — statutarna komisija;

— pripravljati predloge s področja obveščanja in propagande — odbor za obveščanje in politično propagando;

— predlagati udeležbo mednarodnih delegacij — odbor za mednarodno dejavnost;

— načrtovati financiranje aktivnosti Zveze sindikatov Slovenije v kongresnem letu — administrativna komisija.

Ljubljana, 23. decembra 1981

Republiški svet
Zveze sindikatov Slovenije

Predsedstvo republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije je na 45. seji 9. 12. 1981, obravnavalo položaj delavskih univerz v vzgojnoizobraževalnem sistemu in sprejelo naslednja

Stališča o vlogi in nadaljnjem razvoju delavskih univerz Slovenije

Delavske univerze so nastale kot izraz potrebe, da odraslim, že zaposlenim osebam omogočimo nadaljnje strokovno usposabljanje ter usposabljanje za samoupravljanje in družbenopolitično delo. V več kot dvajsetih letih so te vzgojnoizobraževalne organizacije opravičile svoj obstoj, kar dokazujejo tudi podatki o več kot dveh milijonih udeležencev različnih oblik izobraževanja za stro-

kovno delo in samoupravljalno funkcijo. Res je tudi, da so delavske univerze marsikdaj opravljale naloge, ki se jih niso lotile druge vzgojnoizobraževalne organizacije, čeprav bi se jih morale. Tako se je zgodilo, da so delavske univerze večkrat oblikovale programe po trenutnih potrebah, ki niso bile usklajene z družbeno dogovorjenimi dolgoročnimi cilji. Take slabosti je povzročilo tudi neurejeno pridobivanje dohodka.

Z zakonom o usmerjenem izobraževanju smo ponovno opredelili njihovo vlogo v vzgojnoizobraževalnem sistemu. Delavske univerze naj bi razvijale izobraževanje odraslih zlasti za izpopolnjevanje strokovne izobrazbe in za samoupravno ter politično delovanje delavcev. Izobraževanje za pridobitev strokovne izobrazbe pa naj bi razvijale samo izjemoma in sicer tedaj, ko v določenem okolju ni druge vzgojnoizobraževalne organizacije z enakim programom.

Ta zakonska določila pa so povzročala, tudi zaradi napačne razlage, da se je ponekod delovanje delavskih univerz znatno zžilo, pri čemer se odpira vprašanje njihovega obstoja. Izobraževanje za pridobitev strokovne izobrazbe je zelo omejeno, razvilo se ni niti tam, kjer sicer ni drugih vzgojnoizobraževalnih organizacij. Tako stanje je verjetno tudi posledica tega, da so delavske univerze kot izvajalke izobraževanja vključene le v 6 posebnih izobraževalnih skupnosti. V eni posebni izobraževalni skupnosti so vključene formalno, ker ni zadostnega vpisa in zato programa ne izvajajo. Temu se pridružuje tudi neurejeno stanje na področju družbenopolitičnega izobraževanja in izobraževanja za samoupravljanje, ker skoraj vse družbenopolitične organizacije razvijajo svoj sistem izobraževanja in ga povečini tudi same izvajajo. Poleg tega pa se pojavljajo še druge organizacije in organi (npr. klubi samoupravljalcev), ki tudi izvajajo družbenopolitično izobraževanje.

V sindikatih smo januarja 1980 sprejeli skupna stališča o svobodni menjavi dela med delavskimi univerzami in organizacijami Zveze sindikatov Slovenije, v katerih smo opredelili način urejanja družbenoekonomskih odnosov pri družbenopolitičnem izobraževanju in usposabljanju, predvsem med občinskimi sveti Zveze sindikatov Slovenije in delavskimi univerzami. Dolgoročno sodelovanje, način urejanja medsebojnih pravic in obveznosti naj bi uredili s samoupravnimi sporazumi ali pogodbami o svobodni menjavi dela. Po več kot letu dni so samoupravne sporazume sprejeli le v Ljubljani in Mariboru. Sicer pa je v nekaterih občinah (npr. Brežice, Slovenske Konjice, Velenje, Jesenice, Krško, Kranj) sodelovanje sindikatov in delavskih univerz zadovoljivo, medtem ko v nekaterih drugih (npr. Ajdovščina, Koper, Celje, Murska Sobota, Lendava, Radovljica) sodelovanja sploh ni.

Neurejeno financiranje, zoženo področje dela in razmeroma slaba kadrovska zasedba, ki pa je posledica neurejenega stanja, postavljajo delavske univerze v tem trenutku v precej neugoden položaj.

Delavske univerze so v preteklosti opravičile svoj obstoj z razvijanjem izobraževanja odraslih ter so v sistemu usmerjenega izobraževanja potrebne za razvijanje trajnega usposabljanja za delo in samoupravljanje. Zato se moramo sindikati v vseh okoljih zavzeti za čim ugodnejše razmere za njihovo delovanje, seveda na podlagi družbeno dogovorjenih, planiranih in v družbenopolitičnih ter samoupravnih interesnih skupnostih usklajenih programov.

Upoštevač pozitivne dosežke v zadnjih letih bomo sindikati tudi s pomočjo delavskih univerz izvajali usposabljanje organizatorjev kulturnega življenja delavcev ter prek njih prispevali k dvigu delovne, osebne in splošne kulturne ravni delovnih ljudi.

Sindikati si bomo prizadevali, da bodo delavske univerze nosilec družbenopolitičnega izobraževanja in izobraževanja za samoupravljanje v občinah. V ta namen bomo uresničevali že sprejeta stališča o svobodni menjavi dela med delavskimi univerzami in organizacijami Zveze sindikatov Slovenije. Hkrati se bomo v okviru koordinacijskih odborov za družbenopolitično izobraževanje zavzeli, da bodo to izobraževanje v občinah izvajale delavske univerze, ne pa druge organizacije, ki niso za to pristojne in usposobljene.

Sindikati ugotavljamo, da je izobrazbena sestava zaposlenih v SR Sloveniji precej neugodna. Še posebej je zaskrbljujoče razmeroma veliko število tistih, ki imajo nedokončano osnovno šolo.

Zavzemali se bomo, da bodo take programe izvajale delavske univerze. V ta namen se morajo kot izvajalke vključiti v posebne in občinske izobraževalne skupnosti in tudi na osnovi svobodne menjave dela pridobivati dohodek za ta del dejavnosti.

Sindikati bomo podpirali tudi vse oblike neposredne menjave dela delavskih univerz z drugimi organizacijami združenega dela, ki bodo omogočale stalno strokovno usposabljanje delavcev za potrebe dela in samoupravljanja. Še zlasti se mora tako sodelovanje razviti tam, kjer organizacije združenega dela nimajo lastnih izobraževalnih centrov.

Predsedstvo meni, da ima pri samoupravnem in strokovnem povezovanju delavskih univerz in uresničevanju njihovih skupnih in širših družbenih interesov pomembno vlogo Zveza delavskih univerz Slovenije. Njen program je potrebno enakopravno vključevati v program skupnih nalog Izobraževalne skupnosti Slovenije, v organih Zveze delav-

skih univerz Slovenije pa uveljavljati interes Zveze sindikatov Slovenije.

Predsedstvo obvezuje občinske svete Zveze sindikatov Slovenije, da v predsedstvih in svetih za izobraževanje OS ZSS ocenijo svoj odnos do delavskih univerz ter njihovo vlogo in položaj v izobraževanju v občini. Ocene in sklepi pa naj bodo podlaga za oblikovanje stališč delegatov v skupščinah občinskih izobraževalnih skupnosti.

Priporočila za delovanje občinskih svetov osnovnih organizacij Zveze sindikatov Slovenije ob volitvah delegatov za organe upravljanja v organizacijah združenega dela

V prejšnjih obdobjih smo ugotavljali pogosto zamujanje pri postopkih in pripravah na volitve novih organov upravljanja v organizacijah združenega dela. Dogajalo se je tudi, da so nekateri delavski sveti podaljševali svoj mandat čez zakoniti rok, denimo, češ da ga podaljšujejo samo za nekaj mesecev, ker so zamudili roke in zanemarili priprave, ali ker je predvidena reorganizacija ipd.

Da bi se v naslednjem letu, ko bo večina delegatov v delavskih svetih potekel mandat, izognili navedenim in drugim pomanjkljivostim, priporočamo občinskim svetom in osnovnim organizacijam Zveze sindikatov Slovenije v organizacijah združenega dela nekaj temeljnih dejavnosti, s katerimi bodo pravočasno in vsebinsko ustrezno poskrbeli za volilne postopke.

Naloga občinskih svetov pri tem je predvsem dati ustrezna navodila osnovnim organizacijam zveze sindikatov v organizacijah združenega dela ter preveriti, ali je bilo v njihovi občini upoštevano določilo 10. člena republiškega zakona o volitvah organov upravljanja v organizacijah združenega dela in imenovanju poslovnih organov (Uradni list SRS št. 23/77), da mora občinska skupščina določiti organ, ki razpisuje volitve v organizacijah združenega dela, če delavski svet tega ne stori sam v zakonitem roku, ter kako uveljavljati to določilo.

Pozornost osnovnih organizacij Zveze sindikatov Slovenije v organizacijah združenega dela naj bo v zvezi z volitvami novih de-

legatov v delavskih svetih usmerjena zlasti na naslednje:

1. Preveriti je treba, kdaj bo potekel mandat delegatom v delavskem svetu. Volitve novega delavskega sveta morajo biti po zakonu razpisane najkasneje 30 dni pred potekom mandatne dobe sedanjega delavskega sveta.

2. Ob razpisu volitev bi bilo zelo primerno upoštevati določilo 11. člena zakona o volitvah, da so volitve delegatov za delavski svet praviloma v začetku leta, najkasneje pa v 60 dneh od takrat, ko je narejen zaključni račun temeljne organizacije. Tako se smiselno konča obdobje dosedanjega delavskega sveta sočasno s poslovnim letom.

3. Predvsem se mora osnovna organizacija zveze sindikatov temeljito posvetiti predkandidacijskim in kandidacijskim postopkom za volitve delegatov v delavski svet organizacije združenega dela. Te postopke vodi izvršni odbor osnovne organizacije zveze sindikatov, ki na podlagi evidentiranja možnih kandidatov, ki se opravi v sindikalnih skupinah oziroma drugih oblikah dela osnovne organizacije, predlaga možne kandidate za delegate. Predlog možnih kandidatov posreduje v obravnavo članstvu na članskem sestanku oziroma v sindikalnih skupinah. Po razpravi skliče izvršni odbor (v pri-

meru, da se voli delavski svet v delovni organizaciji, pa to nalogo opravi konferenca osnovnih organizacij zveze sindikatov delovne organizacije) kandidacijsko konferenco, ki sprejme enotno kandidatno listo. Kandidacijsko konferenco je treba sklicati takoj po razpisu volitev, vendar pa najpozneje 15 dni pred dnevom glasovanja. Delovno predsedstvo kandidacijske konference pošlje kandidatno listo volilni komisiji v organizaciji združenega dela. Sestava temeljne kandidacijske konference je opredeljena v volilnem pravilniku RK SZDL in RS ZSS (volilni bilten št. 1, ki ga izdaja volilna komisija RK SZDL) ter v pojasnilu k 21. členu vzorca pravil o organiziranosti in delovanju osnovne organizacije zveze sindikatov (priložnik za občne zборе OO ZSS v letu 1982).

V predkandidacijskih in kandidacijskih postopkih za volitve je treba v osnovni organizaciji zveze sindikatov temeljito proučiti moralnopolitične lastnosti evidentiranih kandidatov za odgovorno in zahtevno družbeno funkcijo delegata. Zagotoviti je treba kandidature tistih delavcev, ki uživajo zaupanje v svoji delovni skupini in celem kolektivu, ki so pripravljene to funkcijo požrtvalno opravljati in so za to tudi sposobni, kar so dokazali tudi s svojim dosedanjim delom v delovnem procesu, kot tudi pri izvrševanju samoupravnih in družbenih zadolžitev.

4. Osnovna organizacija Zveze sindikatov Slovenije poleg kandidacijskih spremlja tudi druge volilne postopke, v katerih mora zagotoviti zlasti:

— volilno komisijo (imenuje jo dosedanji delavski svet in njeni člani ne morejo biti na kandidatni listi za delegate),

— volilne odbore (imenuje jih volilna komisija),

— volilne imenike (najmanj 10 dni po razpisu volitev),

— volilna komisija mora razglasiti kandidatno listo najmanj pet dni pred dnevom volitev — lista mora zagotavljati zastopanost vseh delavcev iz vseh delov delovnega procesa, poleg tega pa tudi sorazmerje po socialni sestavi (vključno po spolu, starosti in izobrazbi). Pri tem je treba upoštevati, da nihče ne more biti več kot dvakrat zaporedoma izvoljen za delegata v istem delavskem svetu.

— takšno glasovanje na voliščih, ki bo zagotavljalo tajnost, nedvoumnost glede števila kandidatov, pravilnost ugotavljanja izidov glasovanja ter upoštevanje drugih zakonskih določil o volilnih postopkih.

Po volitvah naj bo skrb osnovne organizacije Zveze sindikatov Slovenije usmerjena še na pravočasno in ustrezno konstituiranje delavskega sveta in njegovih izvršilnih organov.

Ljubljana, 16. 12. 1981.

Republiški svet Zveze
sindikatov Slovenije